

השובר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא פה.

עין משפט
נר מצוה

בב א מיי פ"ד מהל'
מעשה הל' א ועי'
בהננות ומ"מ סוג עשין
קלה טוש"ע י"ד ס' של
סעיף פג:
בב ב ג מיי שם הלכה ו'
מ סמג שם טוש"ע
שם:
בב ד מיי שם הל' א
ועי' סמג שם
טוש"ע שם:

תורה אור השלם

1 ואמרת לפני יי אלהיך
בערתי הקדש מן הבית
וגם נתתיו ללוי ולגר
ליתום ולאלמנה בכל
מחוזך אשר צירתי לא
עבדתי ממנו ואתה ולא
שכחתי: דברים כו יג
2 כי תכלה לעשר את
כל מעשר תבואתך
בשנה השלישית שנת
המעשר ונתתה ללוי
לגר ליתום ולאלמנה
ואכלו בשעריך ושבוע:
דברים כו יב

(גדה דף מז: ושם ד"ה אחזה) אחזה חזר
שחיבת צמער חזר זורית ואחזה חזר זורית כל שהכלים נשמרים לתוכה ואין לומר דלרבי ינאי אינה חייבת צמער עד
שיראה פני הצית ופני החזר דהיינו שיעניסנו דרך שער החזר לצית וכי אמר צמער לרבי ינאי בשעריך לאפוקי דרך גגות הו"מ
למימר לאפוקי מכנים לצית צלל דרך שער החזר דל"כ היכי קאמר צמער ונל"מ לצית לצית איך אפשר שצמער פועל צמית ותולש
ובא דרך שער החזר ומיחו י"ל היכא
שהתאנה נוטה לחזר או עומדת בחזר
או אין לריך ראית פני החזר אלל
דוקא צמית (א) שנקלטות חוץ לחזר
לריך שיעניסם דרך שער החזר וכן
משמע (בפ"ג דמעשרות מ"ח) דתנא
תאנה העומדת בחזר אוכל אחת
אחת ואם לריך שמים חייב אכל מ"מ
אי אפשר לומר כן דתנן ט"ז פ"ג
דתרומות ומימי לה בהמציא כדי יין
(פ"ה דף לה) חזר אוכל צמער
ונכנס מגינה להר"י אליעזר אומר
יגמור ר' יהושע אומר לא יגמור אכל
להתחיל לכ"ע אסור ומשמע שחזר
אסור אע"פ שלא נכנס לצית מדנקט
ונכנס לחזר וי"ל דמודה ר' ינאי
דחזר קובעת מדרכן והא דאומר עד
שיראה פני הצית היינו מדאורי' וא"ת
לר' יוחנן דלחזר חזר קובעת מדאורי'
אמאי יגמור לר"א וי"ל דאורי' בחזר
שאין הכלים נשמרים בתוכה דלא קבעה
אלא מדרכן: **מאי** לא בשדה. פי'
בקונט' ולוקח לא עדיף מגמר מלאכה
וא"כ אפילו בעל הצית חייב בגמר

מלאכה צמעה וקשה דל"כ מוקי לה כשאין נגמרה מלאכתו למעשה א"כ מאי פריך בעל הצית גמי חייב הלא כיון שלא נגמר מלאכתו
למעשה יכול לאכול אפי' צמית כדאמר רבי אושעיא (פסחים דף טו.) מערים אדם על תבואתו ומכניסה צמון שלה ועוד שילה המציא
[כדי יין] (פ"ה דף לה) משמע דלכולהו אמוראי דהתם המקח אינו קובע אלל צדצר שנגמרה מלאכתו למעשה ונראה דהכי פריך
מאי לאו צמעה לוקח משום דמקח קובע צדצר שנגמרה מלאכתו למעשה וקשה לכולהו דלא מפלגי ואפי' בלוקח צמית דהיינו פני
הצית או פני החזר: **הכא בתאנה העומדת**. לאו דוקא נקט תאנה דאין צו מעשה אלל מדרכן א דמדאורייתא לא מחייב אלל
דגן ותיירוש וזכור והכא איירי מדאורייתא אלל נקט תאנה לפי שהיו מזונין צמיתים: **העומדת** בנינה ונופה נושה לחצר ולבמאן
דאמר לבית לבית. ולא מני לאוקמי כגון שמתקט בגינה והולך לצית ואוכל דאין פועל אוכל אלל צמעת מלאכה דמתן צמיתותין לקמן
(דף סא:) דדוקא בהלכותם מאומן לאומן אוכל מפני שהצ צמיתים: **בעל** הבית עיניו בתאנהו ולוקח עיניו במקחו. חמיה דלוקח דוקא
אוכל שמים שמים חייב אכל אחת פטור כדאמר לקמן (דף פט:) ק"ך צין ספת צין לא ספת אחת אוכל שמים שמים לא אוכל
וצמיתים כיון דנוטה לחזר אפי' בעל הצית אסור דתנן במסכת מעשרות (פ"ג מ"ח) גבי תאנה העומדת בחזר אוכל אחת אחת כמו
ואם לריך שמים חייב וי"ל דהתם מיירי כשאין רוצה ללקוט עששו יומר אלל מה שאכל ולהכי חייב צמיתים אפילו בעל הצית כמו
לוקח דלא שייך למימר עיניו בתאנהו דאין עיניו אלל צמיה חשיב גמר מלאכה צמיתים שמים אכל צמיתים שמים שמים פועל
ללקוט כל הראוי ללקט שייך למימר עיניו בתאנהו ולא חשיב גורן בגמר מלאכה עד שילקוט כולה או רובה וכי מוקי לה הכא בעומדת
בגינה ונופה נוטה לחזר ה"ה דהוה מני לאוקמי בעומדת בחזר אלל מילתא דשכיחא טפי נקט ועוד דגבי צית ל"ל דנוטה לצית
דעומדת צמית לא שכיח כלל נקט גמי גבי חזר כה"ג וצקונטרס פירש עיניו בתאנהו שעיקרה חוץ לחזר משמע שר"ל שאם היתה
כולה בחזר היה צמ"ב גמי חייב ואין נראה לר"י חזר דאין שייך ראית פני החזר צמיתים אפי' כל התאנה היתה בחזר ועוד נל"מ
מקח קובע קובע אפילו צמעה צדצר שנגמרה מלאכתו כדאמר בפרק המציא כדי יין (פ"ה דף לה:) ובסוף פרקא (דף גז.) משמע
גבי מקשאות דאפיקסו אפילו צמעה אין פועל אוכל לפי שנגמרה מלאכתו אע"פ שלא ראו צית וחזר והכי משמעת לדידיה שלוקח
חייב צמער ופועל פטור אי צדצר שלא נגמרה מלאכתו לוקח גמי פטור אי צדצר שנגמרה מלאכתו אין פועל אוכל ע"כ לא משמעת
אלל דלוקח אין אוכל שמים אפילו לא ספת ופועל כי לא ספת אוכל שמים שמים וע"כ היינו טעמא כדפרישית לוקח עיניו במקחו
וחשיב שמים גורן וגמר מלאכה אכל בעל הצית עיניו בתאנהו לא הוה גמר מלאכה ופועל צמעה ופ"ה לא שייך שם:

תבואת זרע ואלל זרע. וא"ת דאמר צסוף פ"ק דצבורות (דף יא: ושם ד"ה טבלים) אמר שמואל צדרי נתן הלוקח טבלים
ממורחם מן הנכרי מעשרן והן שלו וקאמר אי מרחיבו נכרי דגנן ולא דיגון נכרי אלל דמרחיבו ישראל פי' אחר
שקנאס מן הנכרי מעשרן דאין קנין לנכרי צדצר ישראל להפקיעם מיד מעשר והם שלו דאמינא מנח מאן דלא מציא לאשתעוי דינא
בהדיה וליכא למימר מעשרן מדרכן דל"כ אמאי קאמר דאין קנין לנכרי אפי' יש קנין לריך לעשר מדרכן כדמוכח צסוף הקומץ רבה (מנחות
דף לא. ושם ד"ה קסבר) דתניא אמר ר' שמעון [שזורין] פסע [אחת] נחעבר לי טבל צחולין ושאלתי לרבי טרפון ואמר לי לך קח [לך]
מן השוק ופריך ולימא ליה קח מן הנכרי קסבר אין קנין כו' והוה ליה מן החיוב על הפטור משמע דאי יש קנין הוה לוקח מן הנכרי דהו
ליה מן הפטור על הפטור דהא תרתייהו דרבנן ואומר ר"ת דהכא איירי בלוקח אחר מירוח אכל לוקח קודם מירוח כי התם תבואת זרע
קרינא ציה וא"ת וצמיתות אמאי לא קאמר ליה לך וקח הממורה דלא הוה חיוב אלל מדרכן וי"ל דמ"מ דמי מן החיוב על הפטור
כיון דלולו הדר מוכר קני ליה הוה חיוב וה"נ משמע התם דאין להפריש מדבר הדומה חיוב על הפטור דאיכא מ"ד שאמר ליה לך וקח
מן הנכרי ופריך ולימא ליה קח מן השוק קסבר אין רוב עמי הארץ מעשרים והוה ליה מן החיוב על הפטור והא ליכא למימר דס"ל
דדאי הוה דהא ליכא מאן דפליג דתבואת עם הארץ דמאי היא אלל משום דמי לחיוב על הפטור קאמר וריך עיון דכי משני התם
קסבר אין קנין לנכרי מ"מ לימא ליה קח מן הנכרי (י) (מן) הממורה (ל) דלמ"ד אין קנין מ"מ דריש דגנן ולא דיגון נכרי צס"פ השולח
(גיטין דף מז. ושם ד"ה מר) ואם תאמר לפר"ת דהכא משמע דלוקח קודם מירוח פטור מדאורייתא דהא פועל אוכל צדצר אלל נגמרה
מלאכתו למעשה היינו קודם מירוח ומתחיל מקחו משעה שעושה מלאכתו ואי אינו מתקין ואלהא פריך ולוקח מדאורייתא מי מחייב
וי"ל שהמקח אינו מתחיל עד שאוכל ואותה שעה כבר נתקן ורבינו יחנן צ"ר מרדכי הקשה על פר"ת דהא לוקח תבואה ממורחת מעם הארץ
הו דמאי משום דספק הוה אכל אס ודאי לא עישר חייב לעשר מן המורה אף על פי שנתמרה כבר ולאו פירכא היא דנאי דמאי לא הו
מ"מ מדאורייתא לא מחייב אלל מעשר ודאי הו מדרכן וריך ליתנו לכהן וללוי אכל לרבי יחנן צ"ר מרדכי נראה לפרש איפכא בלוקח
שאינו ממורח פטור שעדיין לא נתחייב צרשות מוכר אכל לוקח ממורח הואיל ונתחייב צרשות מוכר חו לא פקע שם טבל מיניה כמו
בהקדש ובהפקר שאם הקדים והפקיר קודם מירוח מפקיע מידי מעשר אכל לאחר מירוח אינו מפקיע כמו שפירש ריב"א צבצא קמא"
ומציא ראה מן הירושלמי ולוקח מן הנכרי הו איפכא דאם נתמרה צרשות הנכרי פטור משום דגנן ולא דיגון נכרי וכשלא נתמרה צרשותו
חייב דאין קנין לנכרי צא"י להפקיע מידי מעשר ולא מקריא תבואת זרע של מוכר אלל תבואת הלוקח ממנו ולא חשיב לוקח:

מאי

פני הצית. שייכנס דרך הפתח שהוא
פני הצית ולא דרך גגות וקרפיות:
ואכלו צמערין. ונתת ללוי וגו' משעה
שנכנס לשעריך: **דמעיל ליה דרך**
שער. דאפילו הצית ליה קבע ליה
אלל כי מעיל ליה דרך שער צמית:
אכל לוקח חייב. דמקח מחשיב ליה
נגמר מלאכה: **מאי** לאו צמיה.
ומקח לא עדיף מגמר מלאכה: **נוטה**
לחזר. דמכי תלשה חזיא פני חזר:
אי בעל הצית גמי. תלשה היא
גמר מלאכתה והכי רואה פני הצית:
עיניו בתאנהו. אין הנוף חשוב צמיתו
הלך הכל הולך אחר העיקר ועיקרה
צמון הלך עד שיגמר כל לקיטתו
ויכנס לצית לאו גמר מלאכה הוא:
צמיתו. והן פירות התלושין ומשנתלשו
צאו לצית: **ולוקח מדאורייתא מי מחייב**
דאינטרין ליה לקרא לאפוקי פועל
מתורת לוקח: **על צית הינו**. שם מקום:
שהעמידו דבריהם. כלומר מה שאסור
מדברי חכמים מאלו לו הימר מן התורה:
עשר

(א) [לעיל ל:]: (ב) [לעיל ל:]: (ג) [לעיל ל:]:
דתרומות]: (ד) [לעיל ל:]: (ה) [לעיל ל:]:
ר"ה י. ד"ה תנא ומוס':
בכורות נד. ד"ה ושמך].
(ז) [שין לעמוד ב:]:
(ח) [רש"א מ"ג, ו] י"א לו
דלמ"ד ועי' רש"א, ו] נל.
ע"ש מוס' ד"ה מירוח].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה עד וכו'
דוקא צמית שנקלטות
חוץ לחזר: (ב) ד"ה בעל
וכי אחת אחת ופטור
ואם:

מוסף רש"י

עד שיראה פני הבית.
פתח כנסה וליאה (ברכות
לז).